

Asia: Löytösuon tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnos

Kajaanin kaupunki
kajaani@kajaani.fi

Lausunto

1 Johdanto

Ilmatar Kajaani Oy suunnittelee 27 voimalan tuulipuiston rakentamista Löytösuon alueelle Kajaaniin. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan kahta vaihtoehtoa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m ja hankealueen pinta-ala on n. 4 480 ha. Luonnonvarakeskus (Luke) on lausunut aiemmin hankkeen YVA-selostuksesta.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Vaikka suunniteltujen voimaloiden määrää on vähennetty ja voimaloiden korkeutta madallettu, Luke toteaa, että Luken lausunto Löytösuon YVA-selostuksesta on edelleen pätevä ja ajankohtainen. Luke myös samalla toivoo, että aiemmin annetussa lausunnossa esitettyihin seikkoihin kiinnitetään edelleen huomiota.

Kaavaselostuksessa kerrotaan, että parhaillaan on käynnissä suden reviirin osalta maastoseurantoja ja kaavaehdotus etenee, kun mm. tämän selvityksen tulokset ovat käytettävissä.

Luke yhä korostaa sitä, että Löytösuon hankealueella sen vaikutuspiirissä on selostusten mukaan havaittu useita uhanalaisiksi luokiteltuja lintulajeja ja muita direktiivilajeja kuten viitasammakkoa, suurpetoja ja metsäpeuroja. Löytösuon hankkeella ja lähialueen muilla tuulivoimahankkeilla tulee täten oletettavasti olemaan vaikutuksia näiden lajien esiintymiseen alueella.

Linnustoon kohdistuva mahdollinen suora vaikutus on törmäyskuolleisuus. Sen vaikutusalue riippuu hyvin paljon tarkasteltavasta lajista ja sen liikkeistä. Suurikokoisilla, laajalti liikkuvilla lajeilla vaikutukset voivat ulottua laajalle. Pikkulintuihin tuulivoimaloilla on yleisesti ottaen vähäisin vaikutus. Herkimpiä lajeja ovat mm. suuret linnut, petolinnut ja kanalinnut, jotka törmäävät voimalan torniin. Törmäyskuolleisuus ajoittuu tuulipuiston toiminnan ajalle. Linnustoon voi kohdistua myös estevaikutusta sekä häirintävaikutusta muun muassa melun, visuaalisten ärsykkeiden ja reunavaikutuksen lisääntymisen vuoksi. Elinympäristön menetys, laadun huononeminen tai pirstoutuminen voivat vaikuttaa lajien säilymiseen ja lisääntymiseen. Voimalinjarakentamisen vaikutuksia ovat rakentamisaikainen häiriövaikutus mahdolliset elinympäristöjen muutokset ja linnuston törmäysriskin kasvu.

Hankkeen vaikutusalueen petolintuihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tulee perustua riittäviin lähtötietoihin myös niiden lajien osalta, joista ei ole käytettävissä elinympäristömallia.

Mikäli törmäysmallinnus osoittaa törmäysriskin koko tuulivoimala-alueelle suureksi, tulee voimaloiden vaikutusten merkittävyyttä petolintuihin havainnollistaa törmäysmallinnuksen perusteella muodostetulla vaihtoehtotarkastelulla tai esittämällä voimalakohtaiset törmäysmallinnukset. Muuttolinnustoselvitykset ja muuttolinnustoon kohdistuvien vaikutusten arviointi ovat erityisen tärkeitä yhteisvaikutusten ja Natura-alueisiin kohdistuvien vaikutusten näkökulmasta. Hankkeen vaikutukset muuttolinnuille voivat muodostua merkittäviksi, mikäli tuulivoimalat estävät tai vaikeuttavat lintujen muutttoa levähdys- ja pesimäpaikoille. Vaikutusten arvioimiseksi tulee hankkeen vaikutusalueen muuttolintujen reitit ja levähdyspaikat selvittää riittävällä tehokkuudella. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon törmäysriskit, vaikutukset lintujen muuton ohjautumiseen ja muuttoreitteihin sekä lepäily- ja ruokailualueille. Hankkeen vaikutusalueella pesivien tai sitä muuten käyttävien lajien osalta tulee ottaa huomioon elinympäristömenetykset. Törmäysmallinnukset voisivat olla paikoillaan myös muille suurikoisille lintulajeille.

Tuulivoimala-alueen lisäksi linnustoselvityksiä maastossa tulee kohdentaa myös suunnitelluille voimajohtovaihtoehdolle VE A ja vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös suunnitellun voimajohdon läheisyydessä sijaitsevat linnustollisesti arvokkaat alueet.

Tuulivoimaloiden alueen, että voimajohtovaihtoehdon VE A vaikutusalueella sijaitsee useita Natura 2000 -alueita. Natura-alueiden suojeluperusteisiin kohdistuvat vaikutukset tulee nostaa selkeästi esille vaikutusten ja merkittävyyden arvioinnissa. Arvioinnissa ja selvityksissä tulee ottaa huomioon myös se, että Natura-alueen eläinyksilöt voivat liikkua, ruokailla ja pesiä myös Natura-alueen ulkopuolella.

Hankkeen suunnittelussa tulee ensisijaisesti välttää, ehkäistä, rajoittaa ja poistaa luonnonympäristöön kohdistuvat merkittävät heikentävät vaikutukset. Hankkeen ja alueen muiden tuulivoimalahankkeiden vaikutukset luonnonympäristöön ovat hyvin todennäköisesti sen verran merkittäviä, että konkreettisten lieventämiskeinojen esittäminen on välttämätöntä.

Luken arvion mukaan myös hankealueen eteläpuolelle, noin 1,4 kilometrin etäisyydelle, sijoittuvalle Pöntönsuon Natura-alueelle (FI1200902) tulisi myös tehdä Natura-arviointi. Piiparinmäen ja Löytösuon tuulivoimahankkeet sijoittuvat Natura-alueen välittömään läheisyyteen. Luke huomauttaa myös, etteivät alueen nykyiset rakennetut tuulivoimalat ole riittävän kaukana metsäpeuralle tärkeistä Natura2000-alueista.

Hankealue on osa isoa tuulivoimahankekeskittymää. Se on huomioitava arvioinnissa kokonaisuutena. Yksistään Löytösuon hankkeen vaikutusten arviointi on puutteellista, eikä ota huomioon alueen muuta rakentamista, joka on jo heikentänyt elinympäristön alueellista laatua merkittävästi mm. metsäpeuran näkökulmasta. Luke myös huomauttaa, että tuulivoiman suunnittelu- ja rakentamisprosessit ovat käynnissä metsäpeuran koko Suomenselän kannan levinneisyysalueella. Samalla Luke tässä yhteydessä näkee merkittävänä puutteena yli hallinnollisten rajojen menevän suunnittelun puuttumisen.

Luke ei näe Löytösuon hankkeen olevan erityisen haitallinen metsäpeuralle, jos noudatetaan Luken suositusta noin 5 km etäisyydestä metsäpeuralle tärkeisiin Natura2000-alueisiin (Rimpisenneva-Matilaisenneva, Natura2000-päivitysluonnos 2025). Tärkeää on huomioida jo rakennettujen Piiparinmäen-Kettukankaan ja Metsälamminkankaan operatiivisessa vaiheessa olevat tuulivoima-alueet ja niiden jo valmiiksi alueen laatua heikentävä vaikutus metsäpeuran elinkyvylle. Luke näkee, että tämä rakennettu ja nyt kaavoitettava kokonaisuus on laaja alue, joka on rakentamisen ja häiriöalueiden myötä poistunut metsäpeuran merkittävistä lisääntymisalueista. Sen vuoksi Luke näkee noin 5 km rakentamattoman suojavyöhykkeen noudattamisen kompensatiokeinona niille haitoille, jotka viereiset operatiivisessa vaiheessa olevat tuulivoima-alueet aiheuttavat Rimpisennevan-Matilaisenneva, Törmäsenrimpi – Kolkanneva ja Rumala - Kuvaja – Oudonrimmet-Natura2000-alueille. Näistä kaksi ensimmäistä ovat metsäpeuraan liittyvässä Natura2000-päivityksessä.

Löytösuon hanke vaikuttaa muiden läheisten tuulivoimahankkeiden suunnitteluun ja kokonaiskestävyyden arviointiin, koska ekologiset yhteydet on turvattava. Ekologiset yhteydet on kuvattu Kajaanin Kaupungin ekologisten yhteyksien selvityksessä (Ramboll 2024). Luke näkee tämän toimenpiteen erityisen tärkeäksi, jotta metsäpeura pystyy asuttamaan myös hankkeiden välisiä alueita, jolla ekologiset yhteydet Suomenselän ja Kainuun populaation välillä turvataan.

Luke toteaa, että Suomenselän kannan pohjoisosissa vasatuotto on heikentynyt viime vuosina. Syynä tähän on todennäköisesti suurpetokantojen kasvu. Tuulivoimarakentamiseen liittyvä elinympäristöjen muutos voi samalla tehostaa erityisesti susien tilankäyttöä ja saalistusta, mikä edelleen heikentää metsäpeurakannan elinvoimaisuutta, erityisesti pitkällä aikavälillä.

Luonnonvarakeskus seuraa metsäpeurakannan kehittymistä ja liikkeitä tehostetusti Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun välissä tehostetusti v. 2026 alkavassa LifeLine4Fennicus-hankkeessa, joka on suurelta osin EU-komission LIFE-rahoitusinstrumentin tukema. Hanke tuottaa tietoa kansallisen ja EU-tason päätöksenteon tueksi.

Luke myös toteaa, että nykyiset puhtaan siirtymän alueelliset toimet ovat osin ristiriidassa EU-komission asettamien biodiversiteettitavoitteiden kanssa. Nämä ristiriidat korostuvat erityisesti tuulivoimahankkeiden ja Suomenselän metsäpeurapopulaation lisääntymisalueiden laajan päällekkäisyyden vuoksi. Samoja alueita asuttavat herkeistä ja uhanalaisista lajeista myös mm. maakotka, susi, karhu, ilves ja ahma. Luke painottaa sitä, että kaavaratkaisujen täytyy olla kestäviä myös pitkällä aikavälillä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Löytösuon tuulivoimahanke sijoittuu alueelle, jolla esiintyy useita uhanalaisia lajeja ja näiden lajien osalta huomioitavia Natura 2000 -alueita. Hankkeella arvioidaan olevan sekä yksin että muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa yhteisvaikutuksia tässä tarkasteltuun lajistoon. Vaikutusten arvioinnissa tulee varmistaa riittävät selvitykset lajistosta. Luke korostaa ekologisten yhteyksien turvaamisen välttämättömyyttä Suomenselän ja Kainuun välillä sekä 5 km suojavyöhykkeen noudattamista metsäpeuralle tärkeiden Natura-alueiden ympärillä.

Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida monipuolisesti erilaiset esim. metsäpeuraan vaikuttavat tekijät, jotta syntyy kunnollinen kokonaiskuva mahdollisista vaikutuksista. Lisäksi Luke näkee ristiriitoja puhtaan siirtymän alueellisten toimien ja EU:n biodiversiteettitavoitteiden välillä, ja korostaa, että kaavaratkaisujen on oltava ekologisesti kestäviä myös pitkällä aikavälillä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 03.12.2025 klo 13:50:11.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara, Esa Huhta

Liitteet:

Tiedoksi: